

blive i to Aar, saa kommer et nyt Trin, idet man tager sin Bestemmelse, om man vil gaae til Universitetet eller ikke. See, det er jo netop, hvad det ærede Medlem ønsker. Om Grøften er ved 14 Aars Alderen eller som efter denne Lov ved 16 Aars Alderen, det er ikke i mindste Maade nogen principiel Forskjel. Dernæst klages over Overlæselse, men dette Punkt skal jeg senere omtale. Endelig meente det ærede Medlem, at det vilde have en gavnlig Betydning for Samfundet om der var en Fællesskole, hvorfra alle Børn fra de forskjellige Samfundsklasser kunde samles, idet de da fra den fælles Barndomsskole vilde bevare fælles Synspunkter, danne Venstabsforhold o. s. v., hvilket vilde være gavnligt for den følgende Udvikling, og at man da paa denne fælles Grundvold skulde bygge de andre Udviklingstrin. Jeg er fuldstændig enig med ham i dette Ønske; det er en smuk og prægtig Tanke; men vi sidde ikke her for blot at udtaale smukke og prægtige Tanker, man maa tillige paavise, hvorledes de kunne gjenneføres. Der er et Land, hvor denne Tanke til en vis Grad er gjenneført, — det ærede Medlem pegede selv derpaa; det er Schweiz —; men see vi nu, hvorledes Schweiz's Skoleforhold ere, saa see vi, at der have Cantonerne hele Skolevesenet i deres Haand. Der gjælder Skoletvang, og der stilles større Fordringer til BARNETS Skolegang end hos os. Ja, vil Staten paatage sig dette, vil Rigsdagen vedtage de Beføstninger, som dermed ere forbundne, da skal jeg være med. I Schweiz navnlig i Canton Zürich paabyder Cantonet Oprettelsen af saadanne Skoler, og der meddeles i dem en saadan Underviisning, at der med Held kan bygges videre derpaa; men vore Forhold ere saa grundforskjellige derfra, at det ikke gaaer an, at fordre vore høiere Skoler indrettede paa samme Maade, medmindre man først opfører den samme Grundvold, det gaaer ikke an at begynde at bygge, før Grundlaget er lagt. Vi have lærde Skoler — de være nu gode eller daarlige — dem kunne vi reformere, men vi kunne ikke ophæve den halve Deel af Skolen og henvise til Skoler, der endnu ikke eksistere. Vilde vi gaae over til et nyt System, ville

vi virkeliggjøre de Tanker, som det ærede Medlem antydede, saa lad os begynde at bygge nedensfra, lad os først oprette saadanne Almue- eller Borgerkoler, som føre BARNET ved dets 12te Aar til en saadan Udvikling, at derpaa kan bygges videre, saa er det Tid at tale om at nedlægge de lavere Classer i de lærde Skoler og omforme disse i den antydede Retning. Denne Tanke falder tildeels sammen med, hvad det ærede Medlem fra Fredericia udtaalte, idet han henviste til Borgerkoler, der skulde oprettes rundt omkring i Landet. Men her gjælder den samme Indvending. Skolens Underviisning er en Genhed, og den kan ikke overlade en Deel af den til andre Skoler, medmindre den først er sikker paa, at disse ere tilstede paa en saadan Maade, at de kunne opfylde de Fordringer, der maae stilles til dem. Men hvor ere saadanne Borgerkoler? Have vi nogetsteds saadanne Skoler, som kunne føre Eleverne saa vidt frem, at de ved 14 Aars Alderen ere istand til at forsatte deres Underviisning ved den høiere Skole? Jeg kender ingen. Først naar saadanne Skoler ere der, kan den høiere Skole opgive sine nederste Classer. Men man skal ikke begynde paa at rive ned, hvad man har, før man kan sætte noget Bedre i Stedet. Det er ikke rigtigt, naar det ærede Medlem siger, at de latinske Skoler forhindre Fremkomsten af saadanne Skoler; thi det eneste Sted, hvor der tilnærmelsesviis er saadanne Borgerkoler, det er netop i de større Byer, altsaa fornemmelig i de Byer, hvor der er Latinskoler. Jeg skal ikke videre forfølge de mange andre Bemærkninger, der ere fremkomne i denne Sag; i nogle af dem kan jeg vistnok være enig; men med Henjyn til de fleste troer jeg ikke, de ville kunne taale en nøiere Prøvelse. Men jeg skal derimod gaae over til, hvad der nu her foreligger, nemlig det af den høitærede Underviisningsminister forelagte Lovudkast, og jeg maa da i saa Henseende erklære mig enig med min ærede Nabo (Frederiksen) i, at der ved dette Lovforslag er steet et stort Fremfærdigt, og at det, naar det maatte blive til Lov, vil i Virkeligheden medføre en heldig Udvikling af vor hele Skoletilstand, hvis jeg